Europski parlament
2024-2029

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost

2024/2019(DEC)

21.2.2025

MIŠLJENJE

Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost

upućeno Odboru za proračunski nadzor

o razrješnici za izvršenje općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2023., dio III. – Komisija i izvršne agencije te deveti, deseti i jedanaesti Europski razvojni fond
(2024/2019(DEC))

Izvjestiteljica za mišljenje: Lina Gálvez

PA_NonLegDec

MIŠLJENJE

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost poziva Odbor za proračunski nadzor da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće:

A. budući da su rodna ravnopravnost i iskorjenjivanje neravnopravnosti središnje vrijednosti Europske unije, kako je utvrđeno u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji; budući da je ravnopravnost muškaraca i žena jedna od temeljnih vrijednosti Unije i da je Unija predana promicanju rodne ravnopravnosti u svim svojim aktivnostima, kako je utvrđeno u članku 8. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), čime je uspostavljeno načelo rodno osviještene politike i donošenje rodno osjetljivog proračuna, i Povelji Europske unije o temeljnim pravima;

B. budući da je Europska komisija dodatno povećala svoju predanost Uniji ravnopravnosti, izraženu u Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, kojom se pokreće strategija za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2020. – 2025., u skladu s člankom 8. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU);

C. budući da će se akcijskim planom za digitalno obrazovanje za razdoblje 2021. – 2027. posebno nastojati povećati broj žena koje stječu obrazovanje u STEM-u i u digitalnim područjima, kao i broj žena s karijerama u tim područjima, među ostalim i u poduzetništvu; budući da bi budući mehanizmi financiranja trebali olakšati takvo veće uključivanje žena i djevojčica;

D. budući da su, prema Europskoj mreži za sprečavanje kriminala, ciljevi programa Daphne bili i ostali relevantni za potrebe zbog kojih je program i uspostavljen, a to su zaštita djece, mladih i žena od nasilja i njegovo sprečavanje;

E. budući da Unija ima prostora za poboljšanje u pogledu svojeg pristupa promicanju jednakosti putem politika, zakonodavstva i mehanizama financiranja; budući da je Europski parlament u više navrata pozivao Komisiju da promiče i provodi rodno osviještenu politiku, uključujući izradu rodno osjetljivog proračuna i procjena utjecaja na rodnu ravnopravnost, u svim politikama Unije;

F. budući da su na rodnu ravnopravnost u Uniji negativno utjecale posljedice nazadovanja u pogledu rodne ravnopravnosti i prava žena, posebno u području spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u nekoliko država članica; budući da su zaštita i promicanje spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava ključni za postizanje potpune rodne ravnopravnosti i jamčenje autonomije žena nad vlastitim tijelom; budući da antirodni pokreti i pokreti protiv pobačaja u Europi postaju sve glasniji i utjecajniji; budući da su ti pokreti dobro financirani i dobro organizirani te da će vjerojatno u budućnosti vršiti veći pritisak na prava žena; budući da druge aktualne krize, kao što su klimatska kriza, oružani sukobi i sve veći troškovi života, također nerazmjerno utječu na žene; budući da spomenuti faktori dodatno produbljuju neravnopravnost i usporavaju napredak prema rodnoj ravnopravnosti;

G budući da Povelja Europske unije o temeljnim pravima ne samo da sadržava načelo rodne ravnopravnosti nego i štiti ljudsko dostojanstvo i zabranjuje sve oblike

diskriminacije, uključujući one koji se temelje na seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu;

1. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog toga što u proračunu Unije nije stavljen dovoljan naglasak na zaštitu žena i djevojčica od svih oblika nasilja; žali zbog nepostojanja raščlanjenih podataka o rodno uvjetovanom nasilju i snažno se zalaže za pravilnu i brzu provedbu članka 44. Direktive o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji[1]; traži od Komisije i država članica da istraže koliko je izvedivo proširiti i poboljšati podatke koji se prikupljaju, posebno kako bi se spriječila predvidljiva kaznena djela i ponavljanje kaznenih djela, i to što je prije moguće, a u svakom slučaju u svim novim zakonodavnim tekstovima i zakonodavnim izmjenama; snažno se zalaže za obvezne procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost usmjerene na zaštitu od nasilja kako bi se omogućilo praćenje djelotvornosti mjera u relevantnim zakonodavnim aktima;

2. naglašava da bi perspektivu rodne ravnopravnosti trebalo integrirati i zajamčiti u svim područjima politika, posebno s obzirom na brojne rodno uvjetovane posljedice različitih aktualnih kriza, poput klimatske, energetske i društvene krize, s naglaskom na spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima te na nazadovanje u pogledu rodne ravnopravnosti i prava žena u nekoliko država članica i u svijetu; stoga ponovno poziva da se u svim fazama proračunskog postupka uzima u obzir rodna perspektiva;

3. ističe da je zbog progona LGTBIQA+ osoba potrebno dodijeliti dostatna proračunska sredstva za mjere za borbu protiv fobije od LGTBIQA+ osoba, primjerice za telefonske linije za savjetovanje i pomoć;

4. prepoznaje predanost Unije rodno osviještenoj politici i potrebu za stavljanjem još većeg naglaska na borbu protiv nasilja nad ženama i djevojčicama u EU-u, uključujući i u vidu informativnih kampanja; podsjeća da svaka treća žena u EU-u tijekom života doživi rodno uvjetovano nasilje, uključujući fizičko, seksualno i psihološko nasilje ili prijetnje nasiljem[2]; naglašava da je potrebno ponoviti da je silovanje i dalje jedan od najraširenijih načina kršenja ljudskih prava te na europskoj razini hitno utvrditi zajedničku definiciju silovanja koja bi se temeljila na izostanku pristanka, sa zajedničkim minimalnim sankcijama u nacionalnim zakonima; ponavlja da se u svim državama članicama EU-a svaki spolni odnos bez pristanka mora smatrati silovanjem;

5. ponavlja da su spolno i reproduktivno zdravlje i prava temeljna ljudska prava te da je njihovo ostvarivanje temeljni aspekt ljudskog dostojanstva i preduvjet za postizanje rodne ravnopravnosti; poziva na snažno europsko zalaganje za zaštitu naših temeljnih vrijednosti kao što su jednaka prava na tjelesnu autonomiju te pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, uključujući siguran i zakonit pobačaj; naglašava da je potrebno povećati proračunska sredstva kojima se podupire univerzalan pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima te njihovo univerzalno poštovanje, uključujući pristup besplatnom, sigurnom i zakonitom pobačaju i drugim osnovnim uslugama reproduktivnog zdravlja;

6. pozdravlja razvoj i provedbu metodologije donošenja rodno osjetljivog proračuna; ponovno ističe potrebu za daljnjim razvojem i poboljšanjem njezine primjene; poziva na

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385
[2] https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/eu-gender_based_violence_survey_key_results.pdf

poboljšano prikupljanje, dostavljanje i evaluaciju usporedivih podataka raščlanjenih prema spolu u kontekstu svih relevantnih politika EU-a; apelira na Komisiju da navedeno smatra prioritetom;

7. zabrinut je zbog sve većih financijskih rizika zbog ruske ratne agresije na Ukrajinu i njezina utjecaja na žene; prepoznaje osjetljiv položaj žena u kontekstu rata i u zonama sukoba te potrebu da se politike kojima se štite djeca, žene i obitelji postave kao prioritet, posebno u vidu pružanja pomoći u sukobima i pristupa zdravstvenim uslugama, uključujući hitnu kontracepciju, testiranje na spolno prenosive infekcije, profilaktičko liječenje nakon izlaganja bolesti te pristup sigurnoj i zakonitoj skrbi u vezi s pobačajem; osuđuje rodno uvjetovano nasilje u kontekstu sukoba, uključujući seksualno nasilje i silovanje, koje se upotrebljava kao ratno oružje; poziva na zaštitu i potporu žena, uključujući sprečavanje trgovanja ljudima i seksualnog iskorištavanja, osobito u vidu pružanja pomoći u sukobima i pristupa zdravstvenim uslugama, uključujući pristup sigurnom i zakonitom pobačaju;

8. podsjeća da žene i muškarci s invaliditetom sudjeluju na tržištu rada u znatno manjem postotku nego osobe bez invaliditeta; poziva na odgovarajuće mjere za rješavanje tog problema;

9. podržava cilj inicijative Ujedinjenih naroda pod nazivom *Spotlight* da se okonča nasilje nad ženama i djevojčicama te da se odgovori na potrebe ranjivih skupina, kao što su žrtve štetnih praksi poput genitalnog sakaćenja žena ili dječjih brakova te naglašava da te mjere trebaju uključivati zaštitu LBTIQA+ žena; apelira na Komisiju da prestane financirati pokrete u Uniji i izvan nje koji doprinose ugnjetavanju žena u svim oblicima, uključujući kampanje protiv temeljnih prava, među kojima su prava žena te spolno i reproduktivno zdravlje i prava; apelira na Komisiju i države članice da pojačaju kampanje za podizanje razine osviještenosti o rodno uvjetovanom nasilju i diskriminaciji te da u njih izričito uključe edukaciju u cilju borbe protiv fobije od LGBTIQA+ osoba, kao i radi promicanja seksualnih i reproduktivnih prava; poziva na sveobuhvatne i dobno primjerene programe odgoja o seksualnosti i odnosima u svim državama članicama kojima se promiču rodna ravnopravnost, pristanak i poštovanje raznolikosti;

10. poziva na to da se u okviru proračuna EU-a osigura više sredstava za žene koje trenutačno imaju ograničene mogućnosti za razmjenu s drugima i za razvoj kompetencija, primjerice u vidu programa mentorstva ili profesionalnih mreža u svim sektorima europskog gospodarstva;

11. podsjeća da u skladu s člankom 11.2 UEU-a institucije EU-a moraju održavati otvoren, transparentan i strukturiran dijalog s organizacijama civilnog društva i predstavničkim udrugama te u tom pogledu naglašava da je pristup strukturnom financiranju preduvjet za osiguravanje sudjelovanja javnosti, bez kojega ne bi bilo moguće da se preko predstavničkih udruga glas građana čuje i na razini EU-a, za održavanje redovitog dijaloga s institucijama EU-a čime se doprinosi demokratskom sudjelovanju u donošenju politika, za uspostavu otvorenog i opsežnog dijaloga, osiguravajući pritom da se raznolikost stajališta i pitanja uzima u obzir uz jednak pristup javnom interesu u usporedbi s komercijalnim interesom te za izvršavanje nadzorne uloge u provedbi politika i zakonodavstva EU-a, uključujući upotrebu sredstava EU-a, ili pak za

djelovanje kao sustav provjere i ravnoteže u pogledu vladavine prava; podsjeća da je Komisija u svojim političkim smjernicama istaknula predanost jačanju suradnje s organizacijama civilnog društva koje imaju stručno znanje i važnu ulogu u obrani određenih društvenih pitanja i poštovanju ljudskih prava, što podrazumijeva da je, iako Komisija ne bi trebala određivati koje će aktivnosti provoditi nevladine organizacije ili koja će stajališta ili politike zastupati, i dalje ključno da organizacije civilnog društva s pomoću financijskih sredstava EU-a mogu sudjelovati u „otvorenom, transparentnom i strukturiranom dijalogu s institucijama EU-a”, kako je utvrđeno u članku 11. UEU-a, putem aktivnosti kao što su aktivnosti zagovaranja, prosvjedovanje ili poduzimanje pravnih radnji, te da bi one trebale i dalje zadovoljavati preduvjete za financiranje iz relevantnih programa te raspolagati s dovoljno namjenskih financijskih sredstava;

12. naglašava da je potrebno osigurati da sva financijska sredstva EU-a dođu do svojih predviđenih primatelja, kao i da se financijska sredstva EU-a ne dodjeljuju niti su povezana s bilo kojim uzrokom ili oblikom terorizma, što bi imalo katastrofalne posljedice za žene i djevojčice;

13. poziva na stabilan okvir financiranja kako bi se osigurala djelotvornost i održivost programa Daphne za potporu zaštiti žena i djece od nasilja; pohvaljuje učinkovitost programa Daphne, uz impresivna ostvarenja i postignute učinke, s obzirom na skromna dodijeljena sredstva; naglašava da je važno uvesti namjensku proračunsku liniju za inicijativu Daphne radi povećanja vidljivosti, transparentnosti i odgovornosti u pogledu raspodjele financiranja, osobito za mjere usmjerene na borbu protiv svih oblika i razina rodno uvjetovanog nasilja nad ženama i djevojčicama te nasilja u obitelji, kao i na odgovarajuću potporu žrtvama; pozdravlja cilj programa Daphne da se zaštite djeca, mladi i žene od svih vrsta nasilja i trgovine ljudima te postigne visoka razina zaštite zdravlja, dobrobiti i socijalne kohezije; u tu svrhu apelira na EU da taj program smatra prioritetom u okviru proračuna EU-a;

14. traži uspostavu posebnog programa u financijskom okviru programa Daphne za borbu protiv nasilja nad LGBTIQA+ ženama, uključujući pružanje sigurnih skloništa, pristup uslugama potpore prilagođenima njihovim potrebama te zaštitu njihova spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava;

PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA ZA MIŠLJENJE PRIMILA INFORMACIJE

Predsjednica u svojstvu izvjestiteljice za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primila nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	18.2.2025
Rezultat konačnog glasovanja	+: 27 –: 10 0: 1
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Elena Donazzan, Loucas Fourlas, Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 216. st. 7. Poslovnika	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreou

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

27	+
PPE	Loucas Fourlas, Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreou, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kountoura, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Korišteni znakovi:
+ : za
- : protiv
0 : suzdržani